

Λεφτά, σεξ και εξουσία: σχετικά με μια ψευδή βιογραφία του Guy Debord

Του Gianfranco Sanguinetti (μετάφραση-σχολιασμός: Τηλέμαχος Δουφεξής-Αντωνόπουλος)

Ένα συμπληρωματικό σχόλιο με αφορμή τη μετάφραση

Όταν στις 30 Νοεμβρίου του 1994 ο Γκυ Ντεμπόρ πέθανε, ακολούθησε ένας καταιγισμός δημοσιευμάτων αναφερόμενα στα έργα και τις ημέρες του. Προέρχονταν από δύο πλευρές: η μία ήταν αυτή που αντιμάχεται τις κυρίαρχες όψεις αυτού του κόσμου· η άλλη το συνονθύλευμα των αυτοαποκαλούμενων προοδευτικών ανθρώπων -ό,τι και αν σημαίνει αυτό- που καταπίνει και αναμασά ότι βρεθεί μπροστά του, ώστε να προσφέρει τα ψίχουλα της ψευδοκριτικής που της εξασφαλίζουν την πενιχρή φήμη της και μία θέση στον κόσμο.

Η πρώτη πλευρά -είτε εκφράζοντας συμφωνία είτε ασκώντας, όπως όφειλε, κριτική- αισθάνθηκε υποχρεωμένη ν' αποχαιρετήσει ένα φίλο: τον Guy Debord, μέλος των Λεττριστών, συνιδρυτή της Λεττριστικής Διεθνούς και της I.S., συγγραφέα δύο βιβλίων, αρκετών άρθρων και κάμποσων πονημάτων, σκηνοθέτη έξι ταινιών, ασυμφιλίωτο εχθρό όλων των γνωστών εξουσιών, σύντροφο και αφοσιωμένο επαναστάτη. Η δεύτερη πλευρά -αντιδρώντας, είτε με νεκρολογίες που έλεγαν τα αυτονόητα, είτε με παρανοήσεις που εντυπωσιάζουν εν μέρει για τη βλακεία τους και εν μέρει για τη σκοπιμότητά τους - αισθάνθηκε υποχρεωμένη ν' αδράξει την ευκαιρία ώστε να παρουσιάσει ακόμα έναν εγγυητή του θολού στοχασμού της: τον Guy Debord, «προφήτη» της εξουσίας των ΜΜΕ, «αιρετικό» διανοούμενο, λίγο απότομο, λίγο τρελούτσικο, λίγο αλκοολικό, πάντως αξιόλογο στο βαθμό που είναι κατάλληλος ως έκθεμα στο μουσείο της «προοδευτικής σκέψης» στο οποίο επιθυμούν να καταλήξουν και οι ίδιοι όταν θα μας κάνουν τη χάρη να πεθάνουν

Ως εδώ τίποτα το ασυνήθιστο. Όμως στους παρανοϊκούς καιρούς που ζούμε κανένα ζήτημα δεν τίθεται ξεκάθαρα: ακόμα και η ιστορία ενός ανθρώπου και ενός κινήματος κριτικής. Λες και ο θάνατος του Debord έπρεπε να υπογραμμιστεί ειρωνικά (ίσως από φόβο μήπως ξαναζωντανέψει το ξόδι) ανάμεσα στο πλήθος των υβριστικών δημοσιευμάτων που συνόδευαν πάντα τους καταστασιακούς έκανε την εμφάνισή του ένα κείμενο χαρακτηριστικό για τις προόδους των μηχανισμών κατασκευής της συναίνεσης: η κυρίαρχη τάξη δεν χρειάζεται να εκμισθώνει πλέον ένα σώμα υπαλλήλων για τις ανάγκες της προπαγάνδας της αφού κατάφερε να γαλουχήσει ανθρώπους που επιτελούν αυτή τη λειτουργία για το κέφι τους, αμισθί και χωρίς να νοιάζονται για την ατίμωση που συνοδεύει την εργασία τους. Επιπλέον - (αυτό) το παραθέτω ξεχωριστά γιατί υπογραμμίζει emphaticά τη χαμέρπειά τους - εμφανίζονται ως μέρος του ανταγωνιστικού κινήματος. Τέτοια είναι η εργασία του J.M. Apostolides.

Ο Gianfranco Sanguinetti, ιστορικό μέλος της I.S., φροντίζει εδώ να μας υπενθυμίσει ότι το ψέμα της εξουσίας ήταν πάντοτε και παραμένει η εξουσία του ψέματος. Και δεν επιτρέπεται κανένας εφησυχασμός απέναντί της γιατί αν χάσουμε, για να δανειστώ την άρτια διατύπωση του Benjamin, ακόμα και οι νεκροί κινδυνεύουν. Η βιογραφία του Sanguinetti είναι μέρος της βιογραφίας του κινήματος που απαιτεί την πιο συνολική χειραφέτηση των ανθρώπων από τα απίστευτα δεινά που η εποχή συσσωρεύει εναντίον τους. Αυτό είναι το εχέγγυο της ειλικρίνειάς του και δεν είναι διόλου ευκαταφρόνητο.

Η μετάφραση του κειμένου του έγινε από το γαλλικό πρωτότυπο που μας έστειλε ο

συγγραφέας. Είναι ήδη δημοσιευμένο στο διαδίκτυο σε αρκετές γλώσσες και πρόσφατα κυκλοφόρησε σε έντυπη μορφή. Πιστεύουμε πως αποκαθιστά την αλήθεια και επιπλέον προσφέρει το αναγκαίο εφαλτήριο για την κριτική αποτίμηση του θεωρητικού και πρακτικού εγχειρήματος της Καταστασιακής Διεθνούς και των αγώνων στους οποίους συμμετείχε, με σκοπό να βοηθήσουν σ' αυτούς που έρχονται.

Για την Βιβλιοθήκη Του Χαμένου Χρόνου

Τηλέμαχος Δουφεξής-Αντωνόπουλος

Η εποχή μας είναι η πρώτη στην παγκόσμια ιστορία που αξιώνει να έχει μόνο τους εχθρούς που η ίδια κατασκευάζει, στα μέτρα της και για τη δική της θεαματική χρήση. Αυτός ο νέος αιώνας, προβάλλοντας σε αυτούς τους προσομοιωμένους εχθρούς του όλες τις δικές του ιδιαίτερες αχρειότητες και βαναυσότητες, προσποιείται ό,τι τους αντιτίθεται σθεναρά: προσποιείται ακόμα και ότι τους μάχεται με τα όπλα, εφ' όσον του είναι απαραίτητο για να πείσει τους ψηφοφόρους, με απώτερο σκοπό να θριαμβεύσει η «υψηλή» ποιότητά του επί αυτών των «εχθρών» του, εχθρών τόσο κακών αναλογικά με το πόσο ψεύτικοι είναι, προσωποποιημένοι στον Bin Laden ή στο Ισλαμικό Κράτος.

Για να μην έχει να καταπολεμήσει παρά μόνο τους εχθρούς που τεχνηέντως έφερε στο προσκήνιο, ο κόσμος μας οφείλει, επίσης, υποχρεωτικά να επιδοθεί στην εξαφάνιση και στην καταστροφή δια παντός ακόμα και της ανάμνησης από τους αυθεντικούς και παλιούς διακηρυγμένους εχθρούς του, ώστε να αποφευχθεί στον καινούργιο αιώνα οποιοσδήποτε κίνδυνος μιας ανεπιθύμητης μεταδοτικότητας. Η κατάσταση εκτάκτου ανάγκης καθίσταται μόνιμη υποχρεωτικά: αυτή η κατάσταση εκτάκτου ανάγκης, κηρυσσόμενη εναντίον της κοινωνίας, ισχυρίζεται ό,τι είναι εναντίον αυτού του καινούργιου εχθρού, σκοτεινού και απροσδιόριστου, που το θέαμα μόνο του σχημάτισε, της τεχνητής τρομοκρατίας. Τη δημιούργησε και τη σκηνοθέτησε για να μας πείσει ότι τα Κράτη καταπολεμούν το «κακό» για το «καλό» μας και για να μας πείσει πως εκείνος που μάχεται το απόλυτο «κακό» είναι ήδη το απόλυτο «καλό». Το Υπουργείο Αλήθειας επιτηρεί μέρα με τη μέρα την «διόρθωση της ιστορίας», είτε είναι αυτή του Bataclan είτε οποιαδήποτε άλλη, ενημερωμένη εβδομαδιαία με όλο και περισσότερες λεπτομέρειες, ανεξαρτήτως από πιθανές αντιφάσεις, καθώς την επόμενη μέρα θα διορθωθεί εκ νέου.

Επομένως, για να τελειώνει οριστικά με κάθε υπόλειμμα πραγματικής αντιπολίτευσης, η παρούσα κυριαρχία πρέπει να παράσχει παραδείγματα, κάψιμο μαγισσών, εκτελέσεις, ακόμα και ομοιωμάτων, κάθε εχθρού διαφορετικού από τον επίσημο, και αυτό σχεδιασμένο σε καθημερινή βάση. Πρέπει όχι μόνο να καταστρέψει κάθε αυθεντικό αντιφρονούντα, αλλά ακόμα και όλους εκείνους που μπόρεσαν να υπάρξουν προηγουμένως, οπότε είναι απαραίτητο να σβήσει, να κατεδαφίσει ή να αμαυρώσει τη μνήμη και το υπόδειγμα. Πρέπει να οδηγήσει σε απόγνωση και να εξαλείψει κάθε έμπνευση για εξέγερση και αλλαγή στους κόλπους των νέων γενιών, να καταπνίγει η ύπαρξη των προηγουμένων, ακόμα και η ανάμνησή τους. Πρέπει να αποτρέψει κάθε πιθανή άμιλλα. Πρέπει να σπρώξει όλους τους Walter Benjamin στην αυτοκτονία. Καταρτίζει λίστες προγραφών. Οι αληθινές εξεγέρσεις, όπως και οι αληθινοί εξεγερμένοι, πρέπει να εκμηδενιστούν για πάντα, να εξαλειφθούν, να λογοκριθούν, να διασυρθούν, να διαπομπευτούν, ενώπιον της επιτακτικής αναγκαιότητας να υπάρχουν στο προσκήνιο μονάχα οι ψεύτικοι εχθροί, φετίχ εξόχως κατασκευασμένα..

Σε αυτή την αναπόφευκτη και επείγουσα αναγκαιότητα είναι που απαντά η δουλειά του Jean-Marie Apostolidès, η οποία μόλις παρουσιάστηκε από τις εκδόσεις Flammarion : ένας

τόμος πάνω από 500 σελίδες, με πάνω από 90 υποσημειώσεις, περίπου ενός κιλού, 28 Ευρώ, με τίτλο *Debord Le Naufrageur*, [debord, ο πειρατής των ναυαγίων] στο πλαίσιο μιας συλλογής που αυτο-προσδιορίζεται Μεγάλες Βιογραφίες.

Επιβάλλεται άμεσα να πούμε ότι αυτό το βιβλίο, πέραν του να είναι θανάσιμα πληκτικό, δεν είναι μια βιογραφία, όπως θα αποδείξω παρακάτω και ότι δεν του αφιέρωσα παρά τρεις ώρες ανάγνωσης – καθώς θα συμφωνήσουμε πως δεν είναι απαραίτητο να πει κανείς 500 λίτρα κρασί για να αποφασίσει αν είναι καλό ή κακό, ή να θεμελιώσει ότι δεν πρόκειται καν για κρασί, όπως στην περίπτωση μας..

Το καθήκον που ο συγγραφέας μας δηλώνει ευθαρσώς ότι έχει εκπληρώσει, είναι εκείνο του να «φέρουμε στο φως μια διαφορετική εικόνα, “αρνητική”, του Debord», όπου υπεροπτικά μας διαβεβαιώνει ότι «δεν είναι ένα εγχείρημα προφανές».[1]

Είτε είναι «προφανές» είτε όχι, ισχυρίζομαι ότι ποτέ δεν έχει υπάρξει μια πραγματική βιογραφία που αναλαμβάνει ως καθήκον και θέτει ως σκοπό να φέρει στο φως μια εικόνα «αρνητική» ή «θετική» της ζωής του εν λόγω προσώπου, εν προκειμένω αυτό είναι το χρέος της προπαγάνδας. Το αρνητικό για τον συγκεκριμένο συγγραφέα δεν έχει καμία ευγενή διαλεκτική συνδήλωση: για αυτόν το αρνητικό σημαίνει χυδαίο: επαίσχυντο, ηθικά ανυπόληπτο. Τόσο κοινότοπο όσο και αυτός. Αυτό είναι όλο. Μια βιογραφία είναι η δουλειά του αρχαιοδίφη, του φιλόλογου, του λόγιου και του ιστορικού, και ποτέ η δουλειά ενός οπαδού, ανεξαρτήτως αν είναι ευνοϊκά ή εχθρικά διακείμενος. Δεν πρόκειται για αγώνα ποδοσφαίρου. Ακόμα λιγότερο είναι η δουλειά του ψυχαναλυτή, πάντοτε αυθαίρετη. Από την Αναγέννηση και έπειτα έχουμε καθιερώσει τους όρους με την αρωγή των οποίων παρουσιάζουμε την ιστορία ενός ανθρώπου: Τι είπε; Τι έπραξε; (Βλ. Φραντσέσκο Γκουιτσαρντίνι, Benedetto Varchi, Τζόρτζιο Βαζάρι, Ludovico Ariosto και άλλους εκατό). [2]

Ο πρίγκιπας των σύγχρονων βιογραφιών, Roberto Ridolfi, που μας άφησε τα κλασσικά αριστουργήματα για τη ζωή του Machiavel, του Guicciardini και του Savonarola, έχει επίσης αδιαμφισβήτητα αποδείξει ότι: «η αγάπη και η συμπάθεια/συνάφεια βοηθούν ώστε να ακούσους τους ανθρώπους ...Εάν επρόκειτο να θεσπιστεί (ελπίζουμε πως όχι) ένα σύνταγμα της δημοκρατίας της φιλολογίας, θα έπρεπε να αποτελεί υποχρέωση των βιογράφων να απεικονίσουν εκείνα μόνο τα πρόσωπα [να απεικονίσουν τις προσωπογραφίες εκείνων μόνο] που εν μέρει είναι παρόμοια και προσίδια: τοιουτοτρόπως θα αποφεύγαμε μια ποσότητα βιβλίων χλιαρών, μέτριων και ψευδών». (Vita di Francesco Guicciardini, Belardetti, Rome, 1960).[3]

Συνεπώς, με το πόνημα του Apostolidès, βρισκόμαστε αντιμέτωποι με ένα τέτοιο παράδειγμα κακής δουλειάς, «χλιαρής, μέτριας και ψευδούς», και γίνομαι σαφής[διευκρινίζω]: απαράδεκτο ως προς την πρόθεση, απαράδεκτο ως προς την μέθοδο και ως εκ τούτου απαράδεκτο ως προς το αποτέλεσμα.

Ως προς την πρόθεση, είναι απαράδεκτο, διότι σε καμία περίπτωση δεν είναι βιογραφία του Debord αλλά ένα σχινοτενές δείγμα ερευνητικής δημοσιογραφίας εναντίον του Debord, όπου δεν αναφέρονται παρά μόνο «μαρτυρίες» εναντίον του, όπου δεν αναφέρεται τίποτα για το έργο του, την τέχνη του και τους καιρούς του, τον κινηματογράφο του, το θάρρος, σχεδόν μοναχικό στην εποχή του. Επομένως, αυτό το βιβλίο δεν έχει καμία αξία για τους ιστορικούς, προπαντός δεν συνιστά ντοκουμέντο. Η δε χρήση ντοκουμέντων που γίνεται από τον συγγραφέα είναι απολύτως ανειλικρινής, καθώς επιλέγει μόνο ό,τι θα

μπορούσε να χρησιμοποιηθεί εναντίον του. Εδώ το αληθινό γίνεται αυτομάτως μια στιγμή του ψεύτικου, ούτως ώστε να αποδειχθεί ακόμα μια φορά τι ο Debord είπε σε εκείνους που ξέρουν να ακούν. Για να μη μιλήσουμε για την δειλία της τόσο άγαρμπης προσπάθειας να δολοφονήσει έναν άνθρωπο ήδη νεκρό. Τα πτώματα, το ξέρουμε καλά, προσελκύουν τους γύπες. Και αυτό το κείμενο ζέχνει θάνατο. Ο συγγραφέας εμψυχώνεται...από αυτό που ο Spinoza αποκαλούσε «θλιβερά πάθη», και ως προς αυτό βρίσκεται σε πλήρη συμφωνία με τους νέοσυντηρητικούς καιρούς που διανύουμε, οι οποίοι άλλωστε φαίνεται να του ταιριάζουν τέλεια: είναι για αυτούς, στην πραγματικότητα, που γράφτηκε αυτό το βιβλίο, όχι για να διαρκέσει. Σύντομα θα ξεχαστεί.

Ως προς τη μέθοδο, η δουλειά είναι απίστευτα κακή, εφόσον κρίνει μια παρελθούσα περίοδο με τα μάτια και τις «αξίες» του σήμερα. Τουναντίον το πρωταρχικό καθήκον ενός βιογράφου είναι να τοποθετήσει καθέναν εντελώς άνετα εντός του ιστορικού πλαισίου, και να συλλάβει τα εφαιθήρια, τις δυναμικές και τις αντικρουόμενες προβληματικές που ώθησαν τους πρωταγωνιστές σε δράση: για παράδειγμα δεν έχω βρει τίποτα που να αποδεικνύει την γενναιότητα και το θάρρος καταστασιακών γενικά και του Debord συγκεκριμένα, που ήταν οι μόνοι που, σε εκείνους τους καιρούς, αντιμάχονταν το κυρίαρχο θέαμα ευρισκόμενοι αντιμέτωποι με την αριστερά και τη δεξιά, εξίσου εναντίον της δυτικής «ελευθερίας» και της ανατολικής «ισότητας», ακριβώς την ίδια εποχή που το σύνολο των Apostolidès εκδήλωνε διαδοχικά την ευλάβειά του στον Παπά, τον Λένιν, τον Τρότσκι, τον Μάο ή τον Κάστρο.

Η αρχειακή δουλειά εν προκειμένω είναι εντελώς καταχρηστική και μεροληπτική, η αντίστοιχη φιλολογική είναι μάλλον αστυνομική έρευνα, η ευρυμάθεια είναι κομματικά προκατειλημμένη και στενή, η ιστοριογραφία και η εντιμότητα είναι απύσες.

Δεν θα ήθελα να μιλήσω εδώ παρά μόνο για το έργο, και όχι για τον συγγραφέα: ωστόσο μου είναι αδύνατον, καθώς είναι το έργο του που μας μιλά για αυτόν, για το πνεύμα του, την πρόθεσή του και τον σκοπό του, με τα οποία εργάστηκε, επί δέκα έτη, έπειτα από σαράντα έτη ανάγνωσης, καθώς μας λέει.

Ως προς το αποτέλεσμα, ως εκ τούτου, αυτό το βιβλίο είναι κάκιστο, εφόσον η προσωπικότητα που παρουσιάζεται δεν μοιάζει ολωσδιόλου στον Debord, τον οποίο μπορούμε να πούμε ότι γνώριζα καλά. Αυτή η υποτιθέμενη βιογραφία μας φανερώνει στην πραγματικότητα πολύ περισσότερα για τις εμμονές, την μικροπρέπεια και την ευτέλεια του ίδιου του συγγραφέα της, παρά για εκείνες που ισχυρίζεται ότι φανερώνει στον Debord. Πέραν αυτού ούτε βλέπει ούτε αναζητά οτιδήποτε, και εν συνεχεία βλέπουμε μόνο την αξιοθρήνητη εμπάθειά του, την μνησικακία του και την βδελυρή φλυαρία του. Διαβάζει λανθασμένα, παραμορφωτικά και άκριτα, καθέναν που διαβάζει, μέσω των ιδεολογικών γυαλιών της αμαθούς εποχής μας, τις ταραχές, τα νοήματα, τα διακυβεύματά και τις αμφισβητούμενες αξίες μιας εποχής, αξίες, άλλωστε, που από πλευρές μας αρνηθήκαμε. Είναι τουλάχιστον αντί-ιστορικό το να κρίνει κανείς υπό το ζοφερό φως του “politically correct” ή της “gender theory” του προηγούμενου αιώνα, την ριζικά συγκρουσιακή θέση που μας ενέπνευσε. Αν ο Apostolidès διάβαζε την πλούσια αλληλογραφία του Μακιαβέλι, όπου τίθεται έντονα το θέμα των γυναικών και των παιδεραστών, των παιδόφιλων και των πορνών, κοντολογίς, της ζωής όπως πράγματι είναι, θα σκανδαλιζόταν και θα έγραφε έναν χοντρό, μεγάλο τόμο για να μας νουθετήσει ότι ο Μακιαβέλι δεν ήταν «ένας σπουδαίος άνθρωπος/μεγάλος άνδρας». Τον εγκαταλείπουμε πρόθυμα στις απόψεις του, λιπαρές και κολλώδεις, οι οποίες, ωστόσο, μας διδάσκουν σχετικά με αυτόν το ίδιο.

Οφείλουμε να αποδώσουμε τα του Καίσαρος τω Καίσαρι και τα του Βρούτου τω Βρούτι: πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι χωρίς τη θεωρία του θεάματος, που επεξεργάστηκε ο Debord, αυτός ο κόσμος θα παρέμενε τελείως ακατανόητος και ασαφής, όπως θα ήθελαν να είναι αυτοί που τον κυβερνούν και όπως παραμένει προφανώς για τον Apostolidès. Αν και όχι για αυτούς που φέρουν σοβαρές στρατιωτικές και οικονομικές ευθύνες. Εάν ένας Αρχηγός του Επιτελείου δεν καταλάβει γρήγορα, ποιος κρύβεται πίσω από το Ισλαμικό Κράτος, οι συνέπειες θα είναι πιο σοβαρές, από το εάν είναι ένας καθηγητής πανεπιστημίου που εξαπατήθηκε. Και για να το κατανοήσει κανείς είναι χρήσιμο, ακόμα και απαραίτητο, να γνωρίζει την θεωρία του θεάματος. Μετά από πενήντα χρόνια η θεωρία του θεάματος παραμένει η στήλη της Ροζέττας, απαραίτητη για την αποκωδικοποίηση των ιερογλυφικών του σύγχρονου κόσμου. Εντούτοις, πηγαίνει πέρα από τα ενδιαφέροντα του καθηγητή

Η Κοινωνία του Θεάματος είναι ένα από τα τρία βιβλία του 20ου αιώνα, μαζί με το 1984 του Orwell και τον Brave New World του Huxley που παραμένουν θεμελιώδη για την κατανόηση του 21ου .

Αντιθέτως, αναφορικά με τα ζητήματα που ενδιαφέρουν τον καθηγητή, υπάρχουν στο βιβλίο του εξόφθαλμα τεκμήρια παραποίησης: για παράδειγμα είναι απολύτως ψευδές ότι είχε βιάσει ποτέ ο Debord την αδερφή του: αγαπιόντουσαν και φτάνει, ιδού το έγκλημα! Και λοιπόν; Η σκόνη και το αράχνιασμα που τυλίγουν το κεφάλι και την εμμονική ψυχή του συγγραφέα τον φυλακίζουν σε μια ηθικολογούσα υποκρισία και σε μια πολιτικώς ορθή ατιμία διάσπαρτη σε όλο το βιβλίο. Δεν καταμετρώ, καθώς δεν τα εντόπισα όλα, μολονότι είδα αρκετά απ' αυτά, κάθε μια παραποίηση, πραγματολογικά λάθη, ερμηνευτικά, ακόμα και λανθασμένες ημερομηνίες, ούτε το τεράστιο μεταφραστική αυθαιρεσία, πλημμυρισμένη από την ψυχαναλυτική σάλτσα με στην οποία ο συγγραφέας μουλιάζει τα ανιαρά λογύδριά του, επαναλαμβανόμενα, ανακριβή, καρυκευμένα με τη φυσική ψευτομουρούδιά της πανεπιστημιακής έρευνας.

Αυτή η αυτοαποκαλούμενη βιογραφία μας ενημερώνει προπαντός σχετικά με ό,τι ο παραμυθός μυθογράφος βρίσκει αξιοσημείωτο στον Debord, και ακριβώς δεν μας μιλά παρά μόνο για λυσιτελείς ασημαντότητες για να αποτελέσουν τις αποδείξεις της προκατειλημμένης θέσης του. Το σύνολο της σκέψης, του έργου και της πράξης του Debord, και των ομάδων που εμπύχωνε, καθώς και το γενικό ιστορικό περιβάλλον εντός και εναντίον του οποίου ενεργούσε, όλα εξαφανίστηκαν εντελώς. Αγνοείται ακόμα και το σκάνδαλο του Στρασβούργου και η κρίσιμη επιρροή του στο ξέσπασμα του Μάη του '68. Η Πάλη, τα διακυβεύματά της, η σοβαρότητά της, είναι απύσες από αυτό το βιβλίο. Ο συγγραφέας, επίσης, αγνοεί παντελώς την ακτινοβολία και τα επακόλουθα των καταστασιακών θεωριών και πρακτικών. Το πρώτο έργο της street art και της guerrilla art ήταν η εγκατάσταση του αγάλματος του Charles Fourier, στην πλατεία Clichy, το 1969· αγνοεί την δημιουργία καταστάσεων, εξαιρετικά επιτυχημένων, των Yesmen· τις ρώσικες ομάδες Voïna και Pussy Riot που αναφέρονται στον Debord και τους καταστασιακούς, την τσέχικη ομάδα Stohoven, τον Banksy, την Kommunikation guerilla, τους Hacktivistes, και χιλιάδες επιπλέον ποικιλίες, που δεν καταγράφω εδώ, της υλοποιημένης αυτής κληρονομιάς. Χωρίς να υπολογίσουμε την επίδραση σε ορισμένες μορφές της μεταστροφής και της ταξικής πάλης και των σαμποτάζ που πραγματοποιήθηκαν στα εργοστάσια, στην Ιταλία και παντού αλλού. Ορίστε γιατί η I.S. συνιστά μια πρωτοπορία. Όλα τούτα, για τον προφέσορα, δεν υπάρχουν: που είναι λοιπόν, η ευρυμάθειά του;

Τελικά, σύμφωνα με τον συγγραφέα, όλα αυτά που έκανε ο Debord οφείλονται στην απουσία ανδροπρεπούς προτύπου, λόγω της απώλειας του πατέρα, στο οποίο να

εναντιωθεί: πράγμα που τον εμπόδισε, σύμφωνα με τον ίδιο, να ολοκληρωθεί ως άνθρωπος. Παρέμεινε ανώριμος, δεν άφησε ποτέ την παιδική ηλικία. Αυτό είναι όλο και αυτή είναι η κεντρική θέση του βιβλίου. λαμβάνοντας αυτό υπόψη, ο Debord, βρίσκεται ορφανός με καλή συντροφιά, μεταξύ άλλων μαζί με τον Nietzsche, τον Πλάτωνα, τον Αριστοτέλη, τον Schopenhauer, τον Rimbaud, τον Baudelaire, τον Dostoïevski, τον Swift και εμένα τον ίδιο, si parva licet componere magnis: ο Leopardi, επιπροσθέτως, παρατηρεί ότι «όταν, διατρέχουμε τις ζωές των επιφανών ανθρώπων, σταματώντας σε εκείνους που χρωστούν αυτό τον τίτλο στις πράξεις τους και όχι στα γραπτά τους, είναι πολύ δύσκολο να βρει κανείς ένα χαρακτήρα προικισμένο με πραγματικό αληθινό μεγαλείο, το οποίο να μην είχε στερηθεί στην παιδική του ηλικία την παρουσία του πατέρα». [4]

Ο Hegel έχει επανειλημμένα ανεμπόδιστα χλευάσει αυτό που αποκαλεί «η ψυχολογική μικροπρέπεια» ή «ψυχολογική δοκησιοφία, αυτή η αυτοαποκαλούμενη ψυχολογική θεώρηση που γνωρίζει τις εξηγήσεις όλων των πράξεων»: «η ψυχολογική άποψη της ιστορίας, που θέτει ως σκοπό να μειώσει και να υποβαθμίσει το μεγαλείο των πράξεων των ατόμων... Παραγνωρίζει την υποκειμενική οπτική των ατόμων. Είναι η οπτική γωνία των λακέδων αυλικών της ψυχολογίας, για τους οποίους δεν υπάρχουν ήρωες, όχι επειδή οι ίδιοι δεν είναι ήρωες, αλλά επειδή δεν είναι τίποτα παρά αυλικοί».

Και ακόμα: «Ποιος καθηγητής μιας σχολής δεν έχει καταδείξει, σχετικά με τον Μέγα Αλέξανδρο και τον Ιούλιο Καίσαρα, ότι δρούσαν ωθούμενοι από τα πάθη τους και ότι εξαιτίας αυτού έμειναν αθάνατοι; Και εν προκειμένω αυτός ο ίδιος, ο καθηγητής είναι καλύτερος από αυτούς εκεί... Τα ιστορικά πρόσωπα που χρησιμοποιούνται στην ιστοριογραφία από τέτοιους αυλόδουλους λακέδες της ψυχολογίας παρουσιάζονται παραπλανητικά κακοί: ισοπεδώνονται και ευθυγραμμίζονται στο ίδιο επίπεδο ηθικής· ίσως και κάποιους βαθμούς πιο κάτω από αυτούς τους λεπτούς γνώστες ανθρώπων.» «Αυτή η συνείδηση με τη σειρά της στρεψόδικη... Συν τοις άλλοις, πρόκειται για υποκρισία...». [5]

Οφείλει να σημειωθεί εδώ, ότι ήταν ο ίδιος συγγραφέας που είχε ήδη προμηθεύσει ένα βιβλίο κολακευτικό, αν και εσφαλμένο, με τίτλο Οι τάφοι του Guy Debord, το 1999.

Η υποχρεωτική πορεία αυτών των μικρονόων, πάντοτε διανοούμενοι, είναι πάντα η ίδια –είναι, για να το πούμε έτσι γραμμένο στο DNA τους και είναι εύκολο να αποκαλυφθούν. Λειτουργούν ως εξής: 1). Ξεκινούν με πανηγυρικούς και ξεδιάντροπες κολακείες, 2). Ενθρονίζουν έναν μυθολογικό βασιλιά, 3). Προσπαθούν να τοποθετηθούν στην αυλή ή την ακολουθία του, 4) Και τελικά, όταν ο κίνδυνος μειωθεί, θέλουν να σκοτώσουν τον βασιλιά τους, βάζοντας σε λειτουργία την γκιλοτίνα τους και διαπράττουν βασιλοκτονία για να απαλείψουν την εξαχρείωσή τους και την ατίμωσή τους, των αυλικών και των παρασίτων. Με τον Debord έγινε το ίδιο. Είναι ενδεικτική σήμερα η σιωπή των απολογητών του χθες: πού κρύβονται; Ήταν αρκετός ένας Apostolidès για να τους το βουλώσει και να τους κάνει να λιώσουν όπως το χιόνι στον ήλιο; Ορίστε, τελικά, ένα πλεονέκτημα που προέρχεται από αυτό το βιβλίο. Προτιμότερη η σιωπηλή εξαφάνισή τους παρά ο προηγούμενος θόρυβός τους. Είναι αλήθεια ότι φυσάει άλλος αέρας: ο καιρός της τρομοκρατίας ξεκίνησε. Και εκείνος της δειλίας, για αυτούς, δεν θα τελειώσει ποτέ.

Όπως το έχουμε ήδη σημειώσει, στο εν λόγω βιβλίο, οι μεγάλες περιπέτειες, τα πάθη και οι δυνατές φιλίες, η απροσχημάτιστη γενναιοδωρία, οι διώξεις, η περιφρόνηση του κινδύνου, η τέχνη, το παιχνίδι, η ποίηση, οι απρόβλεπτοι καταστάσεις, το θάρρος, η εφευρετικότητα, η δημιουργία, η ψυχαγωγία και η φαντασία, απουσιάζουν παντελώς. Εν ολίγοις, ό,τι απουσιάζει από τη ζωή του καθηγητή, απουσιάζει επίσης από το βιβλίο του,

όπως είναι φυσικό. Πρόκειται για μια επιπλέον απόδειξη ότι αυτό το πόνημα είναι μια προβολή, ένα πορτρέτο του συγγραφέα, των προβλημάτων του με τις γυναίκες, το χρήμα και την εξουσία, των πολλαπλών εξουτελισμών και της μνησικακίας του, της ταπεινής του επιθυμίας για εκδίκηση και δεν είναι σε καμιά περίπτωση το πορτρέτο του Debord. Αυτός ο συγγραφέας σκανδαλίζεται σημειώνοντας ότι ο Gérard Lebonici και εγώ ο ίδιος, πλην επίσης βεβαίως της Michèle Bernstein, είχαμε υποστηρίξει οικονομικά τον Debord: σύμφωνα με αυτόν ο Debord μας τα 'χε αρπάξει. Η μικρότητά του τον εμποδίζει να συλλάβει υψηλότερους λόγους: όπως το υπολογίζει θα μπορούσε να κατηγορήσει όλους τους μεγάλους καλλιτέχνες ότι εξαπάτησαν όλους τους μαϊκήνες. Δεν αντιλαμβάνεται ότι αυτοί οι μεγάλοι έδωσαν στην ανθρωπότητα απείρως περισσότερα από όσα πήραν και ότι είναι η ανθρωπότητα ολόκληρη που τους χρωστάει. Η μόνη αληθινή αισχροκέρδεια που βλέπω εδώ είναι, ακριβώς αυτό, το βιβλίο του Apostolidès.

Εφόσον ο συγγραφέας μας κάνει την τιμή να μην μας κρύψει, σε καμία σελίδα του βιβλίου του, την πρόθεσή του να κακολογήσει – η μοναδική στιγμή στην οποία του αναγνωρίζω ότι είναι σχολαστικός και ειλικρινής-, μειώνει τα πάντα, αγγίζοντας την χυδαιότητα, και αυτό μας λέει ακόμα περισσότερα για τον ίδιο: οπουδήποτε κι αν κοιτάξουμε μέσα στο βιβλίο, δεν βλέπουμε παρά μόνο πράγματα, άσεμνα, μικροπρεπή, αισχρά. Ο Henry Miller είχε συλλάβει αυτό τον τύπο πνεύματος: « η αισχρότητα δεν υπάρχει παρά μόνο μέσα στο πνεύμα που την απεχθάνεται και την επιρρίπτει στους άλλους». [6]

Δεν υπάρχουν, λοιπόν, για τον συγγραφέα παρά ζητήματα χρήματος, σεξ και εξουσίας, τα τρία μεγάλα ερωτήματα/ζητήματα που τον απασχολούν εμμονικά, όπως απασχολούν τους σύγχρονους μας γιατί τους αποστερούνται.

Στην εποχή μας αυτά τα πράγματα υπήρχαν βεβαίως αλλά δεν ήταν διαχωρισμένα από τη ζωή, όπως σήμερα. Τα βιώναμε άμεσα. Και ο Debord έλεγε ότι δεν μπορούμε να παραδεχτούμε κανένα άλλο πρόβλημα αναφορικά με το χρήμα πέραν της πιθανής έλλειψής του. Υπήρχε αλληλεγγύη και αλληλοϋποστήριξη: κι άλλο αδιανόητο πράγμα για τον καθηγητή. Είναι τόσο εμμονικός που μας υπολογίζει ως βιαστές κοριτσιών, καθώς, δεδομένου ότι ήμασταν τα τέρατα που περιγράφει, ποιον άλλο τρόπο θα είχαμε για να τα αποπλανήσουμε; Πραγματικά παράξενο που καμιά δεν διαμαρτυρήθηκε: περίμεναν όλες υπομονετικά τον καθηγητή της δικαιοσύνης για να τους αποδώσει δικαιοσύνη;

Ένας τέτοιος καθηγητής, εάν ήθελε να μιλήσει για την Οδύσσεια, δεν θα έβλεπε τίποτα πέρα από ψείρες στο κεφάλι του Οδυσσέα: καθώς δεν βλέπει τα πράγματα ανώτερα της δικής του διάστασης και μειώνει τα πάντα στα μέτρα του. Πιστεύω πως ένας τέτοιος καθηγητής, θα μπορούσε, αν το ήθελε να καταστρέψει μόνος του τη φήμη του Stanford: επιδεικνύει εδώ όλο τον καταστροφικό κυνισμό του ενάντια σ' όσα είχε άλλοτε σεβαστεί: μοιάζει να έχει πληγεί από το σύμπλεγμα του Θερσίτη. Υποδεικνύοντας διαρκώς να θυμόμαστε ότι διδάσκει – σαν να ήταν διαπιστευτήριο και άδεια για καθεμιά από τις καταχρήσεις του – αγκιστρώνεται ανενδοίαστα στην *curio dissolvi* όπως και στο Πανεπιστήμιο που τον τρέφει. Ο κυνισμός του δεν τον φέρνει σε δύσκολη θέση ενώ παραπλανά το ακροατήριο και τους φοιτητές του: αν ήταν στο χέρι του θα ήθελε να εξαπατήσει όλες τις επερχόμενες γενεές από τις οποίες αναμένει τυφλά τη δόξα, αν όχι και για τα υπόλοιπα, τουλάχιστον για αυτό το βιβλίο. Ιδού ένας πραγματικός ναυαγοποιός.

Σαν να έγραφε στην Wikiédia, ο καθηγητής προσθέτει, με σχολαστικότητα και με εκζήτηση, σημειώσεις με αναφορές, για να δώσει σοβαρόφάνεια στο αυθαίρετο πορτρέτο και στα

όξινά ξερατά του. Όμως οι σημειώσεις του δεν εξυπηρετούν παρά για να αποδείξει τις καταχρηστικές του υποθέσεις, ενώ όλα τα υπόλοιπα του διαφεύγουν. Με αναφορές, προσεκτικά επιλεγμένες, ως γνωστών, μπορούμε να αποδείξουμε τα πάντα και το αντίθετό τους, και να καταστήσουμε το ψέμα προφανές. Θαρρείς πως σκοπός του συγγραφέα είναι η αντιστροφή του παλιού κανόνα: « Omnes homines honorare ». Μοιάζει να ωθείται από μια ακαταμάχητη δύναμη να ατιμάσει όλους εκείνους, και εκείνο, για τα οποία μιλά σπασμωδικά, για να τα αμαυρώσει με τη μολυσμένη του γλώσσα. Πιστεύει ότι θα ανυψωθεί προσπαθώντας να καταβαραθρώσει τους άλλους. Και εδώ, αποτυγχάνει οικτρά, γιατί ο μύθος που μας αφηγείται δεν μας μιλά παρά μόνο για την δυστυχία του.

Πρόκειται στ' αλήθεια για ένα βιβλίο καθαρά πορνογραφικό, για μια πορνογραφία φθηνιάρικη, αντάξια ενός σκανδαλοθηρικού περιοδικού, ωστόσο μιας πορνογραφίας που δεν θα είχε θέσει στη συλλογή μου ερωτικής τέχνης, η οποία παρ' όλα αυτά περιέχει επίσης καθόλου όχι και λίγα δείγματα πολύ καλής πορνογραφίας. Πρόκειται για βιβλίο φτιαγμένο στο νοσηρό πνεύμα μιας σελίδας του Facebook:: νάτη η «καινοτομία» του. Με το μάτι του υπηρέτη, κοιτάζει από την κλειδαρότρυπα, το σπίτι των κυρίων του. Τα αρχεία μου στο Yale δεν είναι, για αυτόν τον νέο Ηρόστρατο, τίποτα περισσότερο από μία από τις κλειδαρότρυπες μέσα από τις οποίες κοιτάζει, με τη μάτια ενός αστυνομικού, καθώς δεν βλέπει παρά μόνο ότι ψάχνει, όλα τα υπόλοιπα του διαφεύγουν, και σε αυτό που ψάχνει δεν έχει τίποτα να δει σχετικό με ελευθερία, κριτική, μάχη, ούτε ποίηση, ή οτιδήποτε άλλο παρεκτός την μικρή ατιμωτική μονομανία του.

Είχα ήδη την ευκαιρία να αναφερθώ στον Apostolidès, σε ένα γράμμα στον Mustapha Khayatì στις 10 Δεκέμβρη 2012, έκτοτε δημοσιεύθηκε στο διαδίκτυο από άλλους. Ορίστε: «...Μεταξύ των απολογητών (του Debord) βρίσκουμε αληθινά μαργαριτάρια, για παράδειγμα σε έναν Apostolidès, ο οποίος, πάνω στη φούρια να με κάνει να εξαφανιστώ, αγγίζει φιλολογικά ύψη που ποτέ δεν αγγίχτηκαν ακόμα και από την KGB: για να ολοκληρώσει τις «αποδείξεις» ότι ο Censor δεν είναι ο Sanguinetti, αλλά μάλλον ο Debord, αφού έχει εδραιώσει ότι η γαλλική εκδοχή είναι πιο «κομψή» από την ιταλική (!?), απαλείφει κάθε αμφιβολία με το ακόλουθο επιστημονικό μάθημα: «Επισημαίνουμε τις συγγένειες μεταξύ των δύο ονομάτων, Censor και Debord: έχουν το καθένα από δύο συλλαβές, όμοια φωνήεντα και ίδιο αριθμό γραμμάτων».

Η «συγγένεια» βάσει της οποίας επέλεξα το ψευδώνυμο Censor είναι αντιθέτως αυτή με το Bancor, το υπερεθνικό νόμισμα επινόηση του Keynes, όπως επίσης το όνομα του τότε κυβερνήτη της Τράπεζας της Ιταλίας, Guido Carli. Βρισκόμαστε πολύ μακριά από την φινετσάτη εξαλλοσύνη ενός Apostolidès, δυστυχισμένο ορφανό του πάπα Πίου XII, του Μάο και του Λένιν που δεν παρά μόνο την σπασμωδική του έρευνα για μια θεαματική λατρεία της προσωπικότητας».

Και θα προσέθετα:

«Αυτό το πρώτο κύμα αυτοσχέδιων «ιστορικών» καίγονται και θυσιάζονται χαρωπά στο βωμό του επαίνου του λακέ, ο οποίος – όπως άρεσε στον Guy να προειδοποιεί, αναφέροντας τον Swift- είναι η θυγατέρα της κυβερνητικής εξουσίας. Αν είχε αφουγκραστεί αυτούς τους τάφους πιστεύω θα είχε καταλήξει στο ίδιο συμπέρασμα με Schopenhauer: «Ότι σε σύντομο διάστημα τα σκουλήκια θα γεμίζουν το σώμα μου, είναι μια σκέψη που μπορώ να υποφέρω, αλλά το τι θα το κάνουν οι καθηγητές με τη φιλοσοφία μου, αυτό μου φέρνει τρόμο».

Τέτοιοι τύποι που μπορούν να διδάξουν σε ένα αναγνωρισμένο πανεπιστήμιο, είναι ανίκανοι να συλλάβουν μια αληθινή, αυστηρή και σοβαρή ιστορικο-κριτική ανάλυση: για αυτούς δεν υπάρχει παρά μόνο η επαινετική κολακεία ή η δειλή αγανάκτηση. Εν πάση περιπτώσει ο καθηγητής αυτός θα παραμείνει ένα λαμπρό παράδειγμα όλων όσων ένας έντιμος και αυστηρός ερευνητής θα πρέπει να αποφεύγει, ένα από παράδειγμα, για να δείχνει σε κάθε φοιτητή την αξιολύπητη συνάντηση αυτών των δύο ατιμιών, που διαδίδουν αναίσχυντα, ένα κομμάτι αστυνομικών χρονικών, που θα ήθελε να ενδυθεί ως έργο ιστορικό. Μπορούμε να αναρωτηθούμε επίσης τι έχει γίνει, με αυτούς τους καθηγητές, το πανεπιστήμιο σήμερα; Μια βρώμικη υπόθεση όπως τόσες άλλες, για να αναγκάσει τους φοιτητές να χρεωθούν και να τους κάνει σκλάβους και να τους υποβάλλει στο ξεκίνημα της ενήλικης ζωής τους. Η, στις ΗΠΑ, να καταγίνονται με το στρατό για να μπορούν να πληρώνουν τις σπουδές τους.

Αυτό το βιβλίο είναι μια δουλειά που της λείπει ανεπανόρθωτα πεποίθηση και δύναμη, συνεπώς, ενέργεια και φρεσκάδα. Μοιάζει περισσότερο με πληρωμένη εργασία, με προμήθεια, μια αποτυχημένη προσπάθεια να θέσει τον Guy Debord και ένα ολόκληρο κίνημα στο εδώλιο του κατηγορούμενου, επιλογή πολύ διαφορετική από μια έντιμη, γνήσια και ειλικρινή κριτική. ούτως ή άλλως αυτό με καθυσηχάζει, μιας και σημαίνει ότι οι καταστασιακοί, παρά τα ελαττώματά τους, συνεχίζουν να είναι ένα παράδειγμα ανυπακοής και ένας εφιάλτης που αναστατώνει ακόμα τον ύπνο μιας εποχής πολύ επιτυχημένης κατά τα άλλα, που δεν υποφέρει να έχει άλλους αντιπάλους παρεκτός εκείνους που η ίδια κατασκευάζει.

Αυτό που είναι λυπηρό, μιας και μου αρέσει ο νόμος του *contrapasso* του Δάντη, είναι ότι αυτός ο καθηγητής είναι ιδιαιτέρως ασήμαντος ώστε οι γενιές που έρχονται να ασχοληθούν μαζί του, αλλά αν ποτέ έβρισκε έναν βιογράφο, θα του ευχόμουν να είναι απλώς τίμιος, για να μας αφηγηθεί όλη την μετριότητα και τη μηδαμινότητα του αντικειμένου μελέτης του. Αλλά ποιος θα ενδιαφερόταν για μια τέτοια βιογραφία; Όπως λέει ο Βιργίλιος στον Δάντη (Κόλαση, III, 47-51), σχετικά με τα μαλθακά και δειλά Πνεύματα,

«η τυφλή ζωή τους είναι τόσο χαμηλή

ώστε κάθε άλλη μοίρα τους προκαλεί φθόνο.

Ο κόσμος τους αφήνει στην ανυποληψία,

το έλεος και η δικαιοσύνη τους περιφρονούν:

μην μιλάτε γι 'αυτά, αλλά κοιτάξτε και περάστε»[7]

Χάρη δικαιοσύνης, αναγνωρίζω τελικά, παρόλο' αυτά, ότι εκτίμησα στο βιβλίο αυτό μια μικρή σημείωση όπου ο συγγραφέας εκφράζει τη λύπη του που αρνήθηκα την άδεια να δημοσιεύσει φωτογραφίες μου, πράγμα που είναι αληθές, και το χαίρομαι εκ νέου, καθώς θα ντρεπόμουν να με ευχαριστήσει ένας τέτοιος άνθρωπος σε ένα τέτοιο έργο.

Αντιθέτως, σ' αυτό το σημείο βλέπω ευχαριστίες τελείως καταχρηστικές και φαινομενικές απευθυνόμενες από τον συγγραφέα σε μερικούς φίλους μου, οι οποίοι ουδέποτε βοήθησαν τον συγγραφέα αυτού του πονήματος και δεν είναι για τίποτα υπεύθυνοι. Αυτό αποδεικνύει/ καταδεικνύει ακόμα μια φορά την απρονοησία του συγγραφέα να παραπλανήσει

ανενδοίαστα το κοινό του με όλα τα μέσα.

Πέρασαν ακριβώς σαράντα χρόνια, που ο Debord μου είχε υποδείξει με φανερή ικανοποίηση αυτό το απόσπασμα των *Mémoires d'Outre-Tombe*, το οποίο παραμένει πάντα επίκαιρο: «Υπάρχουν καιροί στους οποίους πρέπει να ξοδεύουμε την περιφρόνηση με οικονομία, εξαιτίας του μεγάλου αριθμού αυτών που τη χρειάζονται».

Δεν είναι άλλη η αιτία της φειδούς μου εδώ.

Πράγα , 31 Δεκεμβρίου 2015

Gianfranco Sanguinetti

Ο Guy Debord μαζί με τη σύζυγό του Alice Becker-Ho και τον Gianfranco Sanguinetti

[1]<http://next.liberation.fr/livres/2015/12/23/guy-debord-n-a-pas-ete-capab...>

[2] Cf. Francesco Guicciardini, Benedetto Varchi, Giorgio Vasari, Ludovico Ariosto και άλλοι συγγραφείς.

[3] Roberto Ridolfi, *Vita di Francesco Guicciardini*, Belardetti, Rome 1960.

[4] Giacomo Leopardi, *Pensées*, II, Allia, Paris, 1992.

[5] G.W.F. Hegel, *Philosophie du Droit*, § 124 ; *Phénoménologie de l'Esprit*, II, C, 2, c, III, p.195 trad. Jean Hyppolite ; *La Raison dans l'Histoire*, trad. par K. Papaioannou, chap. II, p. 127 ; *Lezioni sulla Filosofia della Storia*, I, II, 2, d, pp. 94-95. La Nuova Italia, Firenze, 1972.

[6] Henry Miller, *Obscenity and the Law of Reflection*, 1945.

[7] στη μετάφραση της Jacqueline Risset.